

A

a- pref., „privativ, negativ”. (fr. a-)

abác s.n. 1. instrument de calculat cu bile. 2. nomogramă. (fr. abaque, lat. abacus)

abáca s.f. partea superioară a capitelului. (fr. abaque)

abatáj s.n. 1. loc într-o mină unde se extrage minereul; operație de tăiere sau de extragere a unui minereu sau a unei roci din zăcăminte 2. sacrificare a vitelor la abator. (fr. abattage)

abáte¹ s.m. 1. superior al unei abații. 2. preot catolic. (it. abbate)

abáte² I. vt. 1. a încălca o dispoziție, o normă; a devia. 2. a întrista. II. vr. 1. a se năpusti. 2. a doborât. (fr. abattre)

abatór s.n. 1. construcție specială pentru sacrificarea animalelor destinate consumului. 2. (fig.) masacru. (fr. abattoir)

abatie s.f. mânăstire catolică. (it. abbazia)

abcés s.n. acumulare de puroi într-un țesut sau organ. (fr. abcès)

abdicá vi. a renunța (la tron). (fr. abdiquer)

aberatie s.f. 1. abatere de la normal; absurditate. 2. deformare a unei imagini produsă de un sistem optic. (fr. aberration)

abil, -ă adj. îndemnatic, искусит. (fr. habile)

abiotic, -ă adj. lipsit de viață. (fr. abiotique)

abis s.n. prăpastie; fosă oceanică. (fr. abyssse)

abisál, -ă adj. 1. din zona de mare adâncime a măriilor și oceanelor. 2. referitor la subconștient. (fr. abyssal)

abject, -ă adj. care inspiră repulsie;josnic. (fr. abject)

abjurá vt. a renega public o credință, o doctrină. (fr. abjourer)

ablațiune s.f. 1. (chir.) extirpare. 2. eroziune a rocilor. (fr. ablation)

abluțiune s.f. spălare rituală a corpului, la orientali. (fr. ablution)

abolí vt. a desființa, a suprima. (fr. abolir)

abolitionism s.n. mișcare politică ce susține desființarea sclavajului. (fr. abolitionnisme)

abominabil, -ă adj. oribil; dezgustător. (fr. abominable)

abordá I. vt. (despre nave) a acosta. II. vt. 1. (fig.) a acosta pe cineva. 2. a trata, a ataca o temă. (fr. aborder)

abordáj s.n. ciocnire a două nave sau a unei nave de un obstacol. (fr. abordage)

aborigén, -ă adj., s.m.f. autohton. (fr. aborigéne)

abracadabrant, -ă adj. ciudat,izar. (fr. abracadabrant)

abraziúne s.f. 1. eroziune marină. 2. roadere a unui corp prin frecare cu un altul mai dur. (fr. abrasion)

abrogá vt. a aboli o lege sau un alt act normativ. (lat. abrogare)

abrutizá vt., vr. a (se)dezumaniza. (după fr. abrutir)

abscóns, -ă adj. greu de înțeles. (fr. abscons)

absenteísm s.n. 1. absentă frecventă și nemotivată dintr-un loc de muncă. 2. mod de exploatare a pământului printr-un intermediar. 3. neparticiparea la alegeri sau la ședințe politice.
◊ ~ parlamentar = practică folosită de deputații opozitiei constând în neparticiparea la sesiunile parlamentului, pentru întârzierea sau blocarea adoptării unor legi. (fr. absentéisme)

absint s.n. 1. plantă aromatică, conținând o esență amară, tonică. 2. lichior din această plantă. (fr. absinthe)

absolut, -ă I. adj. 1. nesupus nici unei restricții; total. 2. (despre mărimi fizice) independent de orice sistem de referință. II. s.n. (fil.) principiu veșnic, imuabil, care ar sta la baza universului. III. adv. cu desăvârșire. (lat. absolutus)

absolutism s.n. regim politic bazat pe puterea nelimitată a unui monarh. (fr. absolutisme)

absolví vt. 1. a termina un ciclu de învățământ. 2. (jur.) a scuti de pedeapsă. (germ. absolvieren)

absorbí vt. 1. a încorpora gaze, lichide, radiații. 2. (fig.) a preocupa intens. (fr. absorber, lat. absorbere)

abstentionism s.n. abținere de la vot. (fr. abstentionnisme)

abstinéntă s.f. abținere de la anumite excese. (fr. abstinence)

absúrd, -ă I. adj. contrar gândirii logice. II. s.n. ceea ce este absurd. (fr. absurde)

absurditate s.f. 1. caracterul, însușirea a ceea ce este absurd. 2. situație absurdă; aberație. (fr. absurdité)

abtibild s.n. 1. mic desen colorat, gumat pe o parte, care se aplică prin lipire. 2. (fam.; pl.) fleacuri, mici șmecherii. (germ. abziehbild)

abulíe s.f. lipsă, diminuare a voinței. (fr. aboulie)

abundéntă s.f. belșug. (fr. abundance)

abúz s.n. 1. încălcare a legității; faptă ilegală. 2. exces. (fr. abuser)

académic, -ă adj. 1. referitor la o academie. 2. distins, solemn; conventional, rece. (fr. académique)

academism s.n. 1. imitație fără originalitate a modelelor antice sau ale Renașterii; manieră în artă care cultivă un ideal de frumusețe rece și conventional. 2. fel de a se comporta academic. (fr. académisme)

acajú s.m. arbore cu lemn tare, maro-roșcat; mahon. (fr. acajou)

acalmie s.f. 1. calm momentan al vântului, al valurilor. 2. (fig.) răstimp de liniște. (fr. accalmie)

acántă s.f. 1. plantă erbacee cu frunze mari și flori albe. 2. motiv decorativ care stilizează frunza acestei plante. (fr. acanthe)

acapará vt. a-și însuși în mod abuziv un bun. (fr. accaparer)

acatalepsie s.f. 1. (la scepticii greci) renunțare de a mai căuta soluția unei probleme. 2. nesiguranță în punerea unui diagnostic. (fr. acatalepsie)

acceleratór I. s.n. 1. mecanism care mărește turăția unui motor. 2. instalatie care imprimă particulelor elementare viteze foarte mari. II. s.m. substanță care mărește viteza unei reacții. (fr. accélérateur)

accént s.n. 1. intonație; semn grafic care marchează această intonație. 2. mod specific de a vorbi o limbă, un dialect. 3. importantă. (lat. accentus)

accéptie s.f. sensul unui cuvânt; semnificație. (fr. acception)

accés s.n. 1. posibilitate, drept de a ajunge undeva. 2. manifestare bruscă a unei boli. 3. (fig.) izbucnire violentă a unei stări sufletești. 4. (inform.) proprietate a sistemelor de memorie de a permite înregistrarea și regăsirea informației. (fr. accès)

accesóriu, -ie I. *adj.* auxiliar; secundar, neesențial. II. *adj., s.n.* (obiect, piesă, dispozitiv) anex al unei mașini etc. (fr. accessoire)

accidént I. *s.n.* 1. întâmplare neprevăzută care provoacă o avarie, o nenorocire. 2. neregularitate a unui teren. II. *s.m.* (muz.) semn care produce o alterație. (fr. accident)

accidentál, -ă *adj.* 1. întâmplător. 2. neesențial. (fr. accidentel)

accíz *s.n.* impozit indirect pe bunuri de consum. (fr. accise)

acefál, -ă *adj.* (despre animale inferioare) lipsit de cap. (fr. acéphale)

acérb, -ă *adj.* înverșunat, necruțător. (fr. acerbe)

acetilénă *s. f.* gaz incolor cu miros specific, care arde cu flacără albă intensă. (fr. acetylène)

acetimétrtru *s. n.* instrument pentru măsurarea tăriei otetului. (fr. acétimètre)

achénă *s.f.* fruct uscat, indehiscent, cu o singură sămânță. (fr. akène)

achiesá *vi.* a accepta condițiile unei acțiuni juridice, ale unui contract, (după fr. acquiescer)

achítá I. *vt., vr.* a (-și) plăti o datorie. II. *vt. (jur.)* 1. a declara nevinovat. 2. (fam.) a ucide. (fr. acquitter)

achizitíe *s.f.* procurare de obiecte, de produse și materiale; obiectul însuși. (fr. acquisition)

achizitór, -oáre *s. m. f.* cel care face achiziții. (achiziție + -tor)

acidulá *vt.* a adăuga acid unei soluții. (fr. aciduler)

aciduríe *s. f.* prezența excesivă a unui acid în urină. (fr. acidurie)

acín *s.m.* grup de celule glandulare. (fr., lat. acinus)

aclamá *vt.* a aproba prin urale sau aplauze; a ovationa. (fr. acclamer)

acné *s. f.* apariția de coșuri pe față. (fr. acné)

acoládă *s. f.* 1. ceremonial medieval de investire a unui cavaler, constând dintr-o îmbrățișare și o lovitură ușoară cu latul spadei. 2. semn grafic ({} care unește formule, portative etc. (fr. accolade)

acolít, -ă *s. m. f.* asociat ca sprijin într-o acțiune. (fr. acolyte)

acomodá *vr.* a se obișnui cu noi condiții de viață; a se aclimatiza. (fr. accommoder)

acompaniá *vt.* 1. a susține acoperisamentul unei piese muzicale. 2. a însori pe cineva. (fr. accompagner)

acónț *s. n.* parte dintr-o datorie care se plătește cu anticipație. (it. acconto)

acórd *s.n.* 1. înțelegere, pact, convenție asentiment. 2. remunerare a muncii prestate, pe unitatea de produs realizat. 3. concordanță în număr, gen, caz, persoană a formei cuvintelor. 4. armonie. (fr. accord)

acostá I. *vi.* (despre nave) a se apropia de țărm, de o navă; a aborda. II. *vt. (fig.)* a opri pe cineva spre a-i vorbi. (după fr. accoster)

acostamént *s.n.* fâșie laterală de-a lungul părții carosabile a unei şosele (după fr. accotément)

acreditá *vt.* 1. a împuñări un reprezentant diplomatic, un ziarist etc. 2. a face demn de crezare. (fr. accréditer)

acreditív *s.n.* 1. dispoziție dată de un emitent unei bănci de a plăti vânzătorului din disponibilul său ori din creditul acordat de aceasta o anumită sumă. 2. sumă de bani depusă de cineva la o bancă de economii și consemnații pentru a-i sta la dispoziție; înscris care certifică o asemenea depunere. (fr. accréditif)

acrescământ s.n. drept prin efectul căruia partea unui moștenitor sau a unui legator crește. (fr. accroissement)

acribie s.f. exactitate, rigurozitate științifică. (fr. acribie)

acrimoniós, -oásă adj. acru, caustic. (fr. acrimonieux)

aero- elem. „ascuțit”, „extrem”, „vârf”. (fr. acro-, gr. akros)

acrobát, -ă s.m.f. 1. gimnast specializat în acrobație. 2. (fig.) om lipsit de consecvență. (fr. acrobate)

acrobație s.f. 1. exercițiu echilibristic greu; echilibristică; (pl.) evoluții dificile făcute de un avion în zbor. 2. (fig.) procedeu abil de a ieși dintr-o încurcătură. (fr. acrobatie)

acrocefál, -ă adj. cu craniul țuguiat. (fr. acrocéphale)

acrofobie s.f. teamă patologică de locuri înalte. (fr. acrophobie)

acrolít s.n. statuie cu extremitățile din marmură, iar corpul din alte materiale. (fr. acrolithe)

acromatism s.n. proprietate a unui sistem optic de a nu prezenta aberații cromatice. (fr. achromatisme)

acromegalie s.f. dezvoltare exagerată a extremităților corpului. (fr. acromégalie)

acromie s.f. decolorare a pielii din cauza lipsei de pigmenți. (fr. achromie)

acroním, -ă adj., s.n. (cuvânt) format din litere sau segmente inițiale ale altor cuvinte. (fr. acronyme)

acrostih s.n. poezie în care inițialele versurilor alcătuiesc un cuvânt, o sintagmă. (fr. acrostiche)

acrosá vb. 1. a agăța. 2. (fotbal) a intercepta mingea în aer. (fr. accrocher)

acrotéra s.f. soclu la extremitățile unui fronton care susține un ornament; ornamentul însuși. (fr. acrotére)

actin(o)- elem. „rază, radiație”. (fr. action/o/-, gr. aktis, -nos)

actinométru s.n. aparat pentru măsurarea intensității radiațiilor. (fr. actinomètre)

actinopatie s.f. boală provocată de radiații. (fr. actinopathie)

actinoterapie s.f. tratamentul cu radiații. (fr. actinothérapie)

actinotropism s.n. tendință de îndreptare a plantelor către radiațiile de lumină. (fr. actinotropisme)

activá I. vi. a desfășura o activitate intensă. II. vt. a intensifica (o activitate), a dinamiza. III. vr. a intra în cadrele permanente ale armatei. (fr. activer)

actioná I. vi. 1. a întreprinde o acțiune. 2. a exercita o influență. II. vt. 1. a pune în mișcare un sistem, un utilaj etc. 2. (jur.) achema în judecată. (fr. actionner)

acțiune I. s.f. 1. act, faptă; operație militară. 2. ceea ce arată un verb. 3. totalitatea întâmplărilor dintr-o operă literară. 4. efect, influență. 5. (jur.) cauză, proces. II. hârtie de valoare reprezentând o cotă fixă din capitalul unei societăți pe acțiuni. (fr. action)

acuitáte s.f. capacitate senzorială de a percepce excitații foarte slabe; agerime. (fr. acuité)

aculturátie s.f. complex de transformări care au loc în planul culturii, ca urmare a contactului între grupuri sociale cu culturi deosebite. (fr., engl. acculturation)

acupunctúra s.f. tratament medical prin întepături în diferite puncte ale corpului. (fr. acupuncture)

acuzá vt. 1. a învinui. 2. a vădi, a manifesta. (fr. accuser)

acvafórte s.f. gravare cu acid azotic pe o placă de cupru; gravură obținută. (ti. acquaforte)

acvamarín s.n. beril albastru-verzui, piatră prețioasă. (it. acquamarina)

acvanaút s.m. explorator al mediului subacvatic. (fr. aquanaute)

acvaplán s.n. 1. planșă de lemn cu care se alunecă pe apă, remorcat de o ambarcațiune cu motor. 2. sport cu o asemenea planșă. (fr. aquaplane)

acvarístică s.f. știința creșterii vietuitoarelor în acvarii. (germ. aquarislik)

acváriu s.n. 1. vas, bazin cu animale și plante acvatice. 2. sală, clădire, muzeu cu un astfel de bazin. (fr., lat. aquarium)

acvatíntă s.f. gravare cu acid azotic, care imită laviul; gravură obținută. (it. acqua tinta)

acvi-/acva- elem. „apă”. (fr. aqui-, aqua-, lat. aqua)